

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 20.

Sibiu, Sambata 8/20 Martiu.

1880.

Deschidere de prenumeratiune

la

„Observatoriulu“

dela 1/13 Aprile inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumera-sera dela 1/13 Aprile 1879 pe 1 anu, dela 1/13 Juliu pe 9 luni, éra altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martiu. Pentru-cá se nu ni se mai intemple cá cu Nrii 1 si 2 din anulu cur., rogamu pe ddnii abonatii respectivi se binevoiesca a isi descoperi vointi'a inainte de 1/13, innoindu 'si abonamentulu cu pretiurile aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni inlaintrulu monarchiei, éra in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 franci pe 1/2 anu, in auru sau in bilete de banca sau hipotecarie, éra fractiunile, anume din Romani'a, se potu implini cu marce de posta.

In cátu pentru dificultatile dela postele Romani'e, relevate mai de multe-ori de cátra noi si de cátra alte redactiuni, pana acuma s'a regulatu celu puçinu atáta, cá banii de abonamente nu mai intardia nicairi cá inainte de acésta, si pentru diariile prenumerate immediatu la vreo posta, pe langa recepissa, nu se mai ia alta taxa in Romani'a; numai noi aici in monarchia, mai plá-timu porto duplu, adeca preste marc'a de cincicentesime, câte 2 cri = totu 5 centesime, pentru diariile romanesce, anume pentru cele cotidiane câte 6 fiorini = 15 fraaci preste abonamentu; speramu inse cá si acestu surrogatu alu vechiei censure prohibitive se va desfiintia in urmarea recurseloru inaintate la ministeru.

Redactiunea si Editur'a.

Graniti'a militara.

Daca este vreo parte, vreo provincia a monarchiei Habsburgiloru, care se merite cea mai de aprópe atentiune si studiu in adinsu, apoi acelea sunt partile de tieri cunoscute sub numele vechiu latinescu de Confinium militare, Militi'a limitanea si pe slavo-romanesce Graniti'a militara. Dela Nasaudu pe sub munti inainte pana in districtulu Brasiovului, de acolo prin tier'a Oltului (districtulu Fagarasiului) preste Orlatu inainte pana in Hatiegu, in drépt'a pana la Teiusiu si spre Turd'a; dela Caransebesiu preste Panciov'a si Petrovaradinu inainte pana in Dalmati'a, éra totu graniti'a militara. Aceea nu s'a infintiatu de odata, ci successive, incependu din secolulu alu 16-lea; dara organismulu ei s'a intregitu definitivu numai sub imperatés'a Mari'a Teresi'a; reformele multe puçine câte au urmatu dupa aceea, nu 'iau alteratu existenti'a.

Resbóiele cu austriacii, prin urmare si necurmatele invasiuni turcesci au duratu pana pe la 1791. Turcii veniau cu sabi'a si cu flacari; pasialii plateau câte unu galbinu de capu, soldatii turcesci portau fiacare câte unu sacu, in care bagau capetele taiate si le aduceau la pasi'a, cá se le numere totu atátia galbini. In urm'a turciloru s'au si alaturea cu ei, venia cium'a (pestis) asiatica, bande numeróse de talhari, desolatiune, fómete, esterminare definitiva a poporatiunei din mai multe regiuni, prin ducere in captivitate si omoru.

De candu s'au infintiatu militi'a granitiariloru in Croati'a si Slavoni'a, in Banatu si Transilvani'a, miliónele de locuitori ai acestoru tieri isi vedeau in pace de ocupatiunile loru cotidiane si nóptea dormiau cu capetele afundate in perine moi, fóra frica de turci, de bande talharesci, de ciuma si de flacari; éra apoi ori-candu spargea câte unu resboiu intre Austri'a si alte poteri europene, dietele boieresce in locu de a votá recruti dupa necessitatile intemplatórie, indreptau pe comandanti cá se'si prinda soldati cu funea de unde voru potea, se scótia si pe 70 pana in 90 mii de granitieri la turci, la prussaci, la francesi, inca si in Galiti'a contra Poloniei. In acelasu timpu domnisorii se tavaliau pe la casele loru si prin cetati in desfrenari.

Éra astadi care este resplát'a patriotica pentru acelea parti de popóra, ai caroru parinti, mosi, stramosi isi aruncasera, cá si cei din generatiunea nóstra, de mii de ori viéti'a in siantiu pentru toti ceilalti locuitori, pentru securitatea statului, a tronului, a dinastiei? Vrasmasi seculari de ar fi fostu ei din mosi de stramosi, ai acestui statu, si mai cu mare urgié nu poteau fi tractati, de cátu li se intemplá loru dela incorporare incóce. Las' cá partea cea mai mare a regimenteloru con-finiarie slavo-croaticé pana in dio'a de astadi se afla in stare cu totulu anormale, nici soldati, nici provinciali, obiecte de dispute si certe intre ministeriulu unguerescu cu comand'a militara de un'a, cu diet'a si cu guvernulu Croatiei de alta parte, — dara apoi locuitorii regimenteloru desfiintiate la ce stare au fostu redusi? Nu au cerutu nimeni si nici ei insii, cá pentru sacrificiele loru secularie nu sciú ce diplome nobilitarie, prerogative, scutiri dela sarcinele comune; au pretinsu si pretindu pe sant'a dreptate, cá averile proprie, mosiile si fondurile adunate si pastrate de cátra parintii loru, se le remana totu loru. Nu mai intrebati inse, cá de ex. locuitorii regimentulu II romanescu (Nasaudu) au alergatu prin deputatiunile loru 12 si respective 15 ani pe la Vien'a si mai tardiu la B.-Pest'a, pana ce'si vediura asecurate unele fonduri, pre candu cu perderea muntiloru inca totu mai sunt amerintiati. Regimentulu II (Orlatu) isi perdú muntii recunoscuti sub Mari'a Teresi'a de proprietate a loru, éra fondurile le-au scapatu cá prin urechile acului, dupa processe si resistentia din cele mai obstinate. Fondulu regimentulu romano-secuiescu de husari dupa traganari fóra exemplu de ani treidieci, abia acum se dice cá este liquidatu; dara inca nimeni nu scié ce se va alege din elu. Fondurile celoru trei regimente din Banatu, la care supremulu belliduce le recunoscú drépt'a loru proprietate prin manifestu imperatescu din 9 Juniu 1872 executatu in 1 Nov. aceluiasi anu, fusera aduse in starea critica, in care se vedu ele astadi dupa siepte ani dela desfiintierea administratiunei loru militare.

Fiindu-cá in momentele de façia la ordinea

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viéti'a episcopului Joanu Popp de Lemeni.

(Urmare.)

Dupa mórtea episcop. scaunulu remase mai doi ani veduvitu. In acelu timpu dominiulu fú administratu de cátra deregatori de ai statului, éra veniturile intercalarie au intratu, dupa vechiulu usu, in tesaurulu tieiei. Pentru administratiunea diecesei ad interim, capitulu alu din sinulu seu pe canoniculu Dimitrie Caianu, carele isi facuse studiele superiori in Vien'a; elu éra unulu din barbatii cei mai frumosi, de carii romanii ardeleni au o multime. Statura ceva mai inalta decátu spre ex. a fericitului mitropolitu Andreiu, figura ovala, facia albenétia, peru si ochii negrii, barba sura, cultivata frumosu, mersu maretiu; de unu caracteru seriosu pana la stoicismu si totusi fórté sympathicu, in scurtu, cá facutu de episcopu. Tóta lumea ilu iubiá si respectá, éra episcopulu seu ilu si predestinase óresicumulu de successoru. In anulu 1817 pre candu imperatulu Franciscu si august'a sa consórtá Carolin'a visitasera si marele principatu alu Transilvaniei, episcopulu Joanu avendu a merge si intru intempinare si spre curtenire homagiale la Alba-Jul'i'a, luá cu sine pe Dimitrie Caianu si se folosi de ocaziune spre a'lu presentá monarchului, rogandu'lu totu-odata, cá se'i permita a'lu luá de episcopu coadjutoru; imperatulu inse in locu de a'i acordá rogarea dise: „Pana esci in viéti'a, se'ti conservi dreptulu teu intregu si nealteratu.“

Tóte acelea inpregiurari erau totu atátea indicie manifeste, cá Dimitrie Caianu va fi successorulu lui Bobu, chiaru si prin o alegere libera; se vede inse cá in cartea Provedintiei a statu scrisu cu totulu altuceva; cá-ci toema prè candu se pareá, cá vicariulu Caianu

érá mai siguru de a se face episcopu, mórtea cruda ilu rapi dintre cei vii. Acea intemplare dorerósa afli cu cale a o descrie aci mai pe largu, pentru cá se se védia si din acésta nestabilitatea lucruriloru omenesce.

Dupa unu anu si mai bine dela mórtea episcopului Bobu, Caianu luase dela capitulu missiunea de a merge in persóna la Vien'a si a rogá pe imperatulu, cá luandu in consideratiune marimea diecesei, care pe atunci se intindea preste tóta Transilvani'a si preste cele patru comitate cunoscute sub numele de Partes adnexae, se acórdé cátu mai curendu convocarea sinodulu electorale cu atátu mai virtosu, cá lipsele clerului si ale poporului sunt legionu si din veniturile episcopesci nu se mai dá nimicu dela tesaurulu statulu spre acoperirea loru, éra fundatiunile de circa 300 mii fl. facute de Bobu nici pe departe nu sunt de ajunsu. Cátra capetulu carnevalulu din 1832 Caianu se intorsese dela Vien'a cu promissiunea imperatésca si plinu de bucuria. Unu altu Joanu Lemeni, mirénu, omu cu familia, nepotu (din sora?) alu episcopului Bobu, fostu prefectu (intendant) in dominiu, éra in timpu de vacanti'a scaunulu episcopescu provisoru camerale, dete o mésa, la care erau invitati toti membrii capitulari, professori si alti honoratori, inca si proprietari unguiri din comunele vecine. Eu (C. P.), care aveamu si pe unu fiú de ai prefectulu sub conducerea mea cá professoru, inca me aflámu la acea ospetare de bucuria. Intre alte dame érá de facia si domnisor'a Ana Bianu alias Bényei, fiic'a unui altu nepotu de ai repausatulu, mai tardiu socia a domnului Augustinu Ladai, astadi membru alu curtiei supreme. Vicariulu Caianu intrase in mana cu o ramurica de rosmarinu. Cei mai teneri din óspeti ne amu fostu retrasu in camer'a de laturi. Lectorii nostrii cunoscú semnificatiunea ce dá mai alesu sexulu femeiescu la mai multe flori, din cea mai stravechia traditiune mithica.

„Nu ve pociu spune, ce impressiune rea facú asupra mea domnulu Caianu cu rosmarinulu in mana,“ dise domnisor'a Ana.

„Pentru-ce?“ o intrebai eu.

„Pentru-cá eu sunt dedata se vediu rosmarinulu pusu numai la morti,“ replica domnisor'a.

Noi ceilalti o luaramu in gluma; la mésa domina numai bucuria, si imi aducu bine aminte de cuventele lui Caianu, cá elu nu s'a simtitu nici-odata in viéti'a sa atátu de bine cá in acea di.

In alta di avendu se fiú de prandiu totu la prepectulu, afli pe domnisor'a An'a totu acilea la consangeniului sei.

In scurt'a conversatiune de inaintea mesei domnisor'a éراسi nu tace, ci adressandu-se cátra mine imi dice:

— „Scii ce domnule professoru? Caianu va muri.“

— „Firesce cá va muri, de órece si elu e muritoriu cá toti ceilalti ómeni.“

— „Nu asia nu, Caianu va muri preste puçinu.“

Atunci eu perdiendu'mi patienti'a, o intrebaiu in tonu mai apasatu:

„Rogu-te domnisor'a, de candu mi-teai facutu asia mare Casandra?“

„L'am visatu reu. Mi s'au aratatu unu caru funebrele cu cai inbracati in negru cá pe la cetatile cele mari, intrandu in curtea episcopésca si standu de inaintea locuintiei lui Caianu, care preste puçinu descinse si se urcá in acelu caru, de unde apoi se intórse la casele fostulu negociatoriu Branceanu (cumparate de cátra capitulu si in casu de asia, destinate de locuintia pentru Caianu). Acolo ilu inbracara in vestmentu alba si'lu pusera pe unu patu in midioloculu casei.“

Visuri femeiesci, éca asia, pe aci incolo, unde le amu auditu, acolo le amu si lasatu.

Dupa trei dile audimu cá vicariulu Caianu in urm'a unei receli a datu in aprindere fórté periculósa de plumani si cá lupta cu mórtea. Tocma in acea epoca statiunea de medicu érá vacanta. Pana se alerge cineva la Aiudu pe drumu blastematu, pana se ajunga mediculu la Blasiu, a fostu dejá prea tardiu, cá-ci Dimitrie Caianu repausá intre doreri teribili in 3 Martiu 1832 in alu 54-lea anu alu vieçiei sale.

dilei stă în lini'a prima caus'a locuitorilor din Banatu, cu drepturile, cu fondurile, cu scólele si cu alte institute ale lor de cultura, nu mai e permisu a ne ocupá de ele numai asia, en passant. Dupa câte scimu pâna acuma, tóte se afla într'o crisa periculósa. Nu este aci vorb'a numai de perderea cătoruva sute de mii, ci mai pre susu de tóte trebuie se ne stea inaintea ochiloru sublimale scopuri de cultura prefapte chiaru de cătra monarchu cu tóta auctoritatea sa de imperatoru, de belliduce supremu, de parinte bunu alu poporaloru sale.

Scólele, drépta proprietate secularia a regimentelor din Banatu, se afla in celu mai mare pericolu. Istoricultu acestora trebuie se se faca inainte de tóte, pentru-cá se se reverse lumina preste situatiune.

(Va urmá.)

Informatiune

despre asupririle comisse asupra fostiloru iobagi din Transilvania in afaceri de rescumperarea decimelor si altoru prestatiuni din vii, cu aplicarea arbitraria a art. XXIX 1868 si a Instructiunii ministeriale din 7 Aprile 1869.)*

Prin art. XXIX din anulu 1868 se regulédia rescumperarea decimiloru si a altoru prestatiuni din vii. Se pare inse, că in aceea se afla o lacuna periculósa, că-ci adeca nu e precisata, nu definita natur'a feudale a viiloru, că se sci curatu, cu ce fusesera datori iobagii cătra seniori pentru vii, si ce aru mai avea se rescumpere dupa 30 de ani. Dupa §§-ii 1 et 26 nu ar mai remanea indoieála, că numai acelea vii se potu intielege, care dupa patent'a urbariala din anulu 1854 si art. 53 1868 nu au facutu parte integritóre a sesiunii colonicale. — In cătu pentru prestatiunile care ar fi a se rescumpará, érași nu se potu intielege altele, de cătu acelea care s'au prestatu si dela a. 1848 incóce, si sub nice o inpregiurare acelea, care dela a. 1848 incóce nice nu s'au prestatu de fostii colonii si nice s'au cerutu de fostii proprietari.

Că numai acésta a potutu fi intentiunea legislatiunii, se vede curatu din §. 3 art. 29, 1868, unde cá basa de rescumparare se defigu: prestatiunile de pre cei 10 ani din urma. Totu acésta inpregiurare este respicata cu evidentiá si mai

*) Acésta informatiune ni s'a parutu atátu de interessanta si de inportantia atátu de mare, in cătu amu fi doritu, cá cu legea respectiva in fruntea ei, se se traduca si publice in limbile europene, pentru cá se afie si de aici popórale pamentului, cum se aplica legile in acésta tíera. Las' cá art. 29 din 1868 nici nu avea base de aplicare in Transilvani'a, ci numai in Ungari'a, dara apoi exemplele descrise aci ne voru spune restulu, éra de acestea s'aru potea culege cu miile. Preste doue milióne de florini se pretindu cu acestu modu dela poporu, fára nici-o umbra de dreptu. Se dice cá s'ar fi compusu si unu memorialu in materi'a acésta, spre a se inaintá la locurile mai inalte.

Not'a Red.

Dupa inmortentare se alese indata unu altu vicariu in persón'a prepositului dr. Vasile Filipanu, totu-odata professoru de dreptulu canonicu, dupa 13 dile inse repausá si acesta in 16 Martiu, in etate de ani 66.

IV. Vicariu. Alegere de episcopu. Audientia.

Dupa acelea perderi diecesea totu mai avea inca vreo siese barbati demni de a fi considerati la actulu alegerei; acumu inse marea maioritáte isi concentrá dorintiele sale in persón'a lui Joanu Lemeni. Intr'aceea confratii sei din capitulu căti se mai aflau in viétia, ilu si alesera de vicariu, cá se administre diecesea in restulu vacantie de 2—3 luni. Imi adueu érași aminte, cá Simionu Barnutiú, care pe atunci erá prefectu alu studiiloru theologice in seminaru si totu-odata professoru de filosofia, suferindu de friguri (care in Blasiu nu sunt tocma rare), ne dicea cá extasiatu: „De nu voru alege pe Lemeni de episcopu, atunci nu voiu mai crede nici in Dumnedieu!“

Actulu alegerei s'a inplinitu in 3/15 Maiu 1832. Alegatori au fostu protopopii si câte 2 preoti din fiecare protopopiatu, in numeru totale 212. Cá comissari guberniali au asistatu la alegere, in biseric'a catedrale din Blasiu, episcopulu latinu Nicolae Kovács si consiliariulu guberniale totu-odata cancelariu comite Ladislau Lázár. Acesti doi comissari asteptasera, cá si multi alti óspeti straini veniti acolo mai multu din curiositate, cá se vedía adunatu unu numeru de popi in sumane si cojóce, éra candu au vediatu că toti alegatorii erau in reverendi si inca unii camu prea elegante si cei mai multi vorbindu câte trei, inca unii si patru limbi, isi disera la mese si in conversatiuni private: „Bine iau preparatu Bobu in cei 48 de ani ai episcopiei sale, pe tacute, pe nesimtite;“ éra noi le respundeamu: „Camu asia este ilustrii domni; intielegeti inse si dvóstra, cá 48 de ani facu 1/2 secolu fára doi.“

(Va urmá.)

mare in contestulu intregu alu §-lui 26 din același art. de lege 29.

In deplina consonantia cu precitati §§. ai art. 29. 1868 stau in §§. 9 si 25 ai Instructiunii ministeriale ddto 7 Aprile 1869 (Szabály rendelet az 1868-k évi 29. t. cz. által megszüntetett szöllőbéli tartozások megváltása körül követendő eljárás iránt.)

Că premissele dispositiuni positive ale legii nu s'au observatu, se póte vedea din urmatórele 2 casuri concrete:

Dupa cum arata estrasulu din conscriptiunea ex 1819 alaturatu, se aflau in comun'a Gusu (ung. Kis Ludos), comitatulu Alb'a-inferióra la anulu 1819 20 urmatorii trei proprietari: 1. Katana Zsigmond, 2. Conte Bethlen Farkas si 3. Br. Rosenfeld András.

Toti acesti 3 proprietari au recunoscutu la anulu 1820 prin prefectii (plenipotentiatii) lor, si anume la intrebarea a 7-a: „că in comun'a „Gusu nu a existatu nici-odata decima „urbariala (domnésca), ci numai fiscala“ (a statului).

In decursulu timpului, inca inainte de anulu 1848 a devenitu prin vendiare resp. cumparare, — proprietariu alu bunului de sub 1. Borosnyai Lukats János, alu bunului de sub 2. Pausz Josef, respective soçi'a acestuia, baroness'a Rosenfeld, éra dela 1848 incóce tóte 3 bunurile le-au cumparatu Binder Károly, care din urma si de presentu e uniculu proprietariu in intrég'a comuna.

Dupa estrasele din tabelele de contributiune din anulu 1819 si 1848 alaturate sub 2. si 3. se constata in modulu celu mai evidentu că viile coloniloru din Kis Ludos au fostu colonicale si nu alodiale séu domnesci, de óre-ce acelea au fostu sub contributiunea imper., prin urmare că acelea vii au facutu parte integritóre a sesiuniloru colonicali, pe carii daca póte fi vorba despre o desdaunare a fostiloru Domni de pamentu, nu fostii coloni, ci statulu e datoriu a le rescumpará (§. 12 si 29 a Pat. din a. 1854).

Dela anulu 1848 incóce nici vorba nu a mai fostu despre prestarea decimei. Nice fostii domni de pamentu nu au cerutu, si nice fosti colonii nu sau inbiatu cu asia ceva.

In 21 Juniu 1873 — asia dara aprópe cu 3 ani, mai tardiu, decâtu prescrie §. 26 art. 29, 1868, apare in comun'a Gusu (ung. Kis Ludos), pe neasteptate pretorulu (szolgabiro) Ant. Zeyk dela Vintiulu inferioru, fára a fi avisatu de timpuriu pre respectivii locuitori, cá comissariu, insocitu de pretorulu cercului dela Pauc'a (Pokalfalva), anume Szalántzy, cum si de unu altu pretoru colegu alu seu dela Singatinu (Kis-Enyed), acesta cá plenipotentu alu Clotildei Pausz, chironóma a lui Jos. Pausz. Asia dara comissune, sau mai bine tribunalu de arbitrii, compusu cá inadinsu din trei subprefecti, functionari dela administratiune, spre a insuffá frica locuitorilor. — Se intielege de sine, că ómenii se aflau mai toti in campu la lucru, inse totusi iau successu judelui comunalu a presentá la ordinulu acestui trifoliu vreo 18 insi din fostii coloni (iobagi) ai lui Pausz.

Presentanduse cei 18 fosti coloni, A. Zeyk ii provóca cá se se „inpace“ cu Teleky Josef pentru decim'a din vii. Ómenii inse au respunsu curatu, că viile acelea au fostu iobagesci, le-au platitu in dare, si cá prin urmare nu vreau se scia nimica de inpaciuire, ci lasa ce va dá legea.

Prin declaratiunea acésta, luata espresu la protocolulu compusu de Zeyk A. fostii colonii, pe langa tóta nepriceperea lor, s'au aparatu destulu de bine; ei au denegatu ori-ce dreptu alu fostului posesorulu de a'i mai constringe cá se platésca aceleasi obiecte de doue ori. Asia dara daca acelu comissariu ar fi voitu se respecte legea (§. 26 din art. 29 si §. 25 din instructiunea dela 1869), ar fi trebuitu se 'si declare missiunea inplinita si pe Jos. Teleki se'lu indrepte la tribunalulu ordinariu.

Nu sciu, daca si in cătu a satisfacutu acelu comissariu §-lui 1 din mentionat'a instructiune ministeriale, sciu inse, cá elu erá strinsu obligatu a informá si capacítá pe ambele partide, cá se nu se incurce in processe fára nici-unu scopu; spunu inse toti locuitorii căti au fostu de fácia, cá nu li s'a disu altu-ceva, decâtu: „Inpacati-ve, cá daca nu, veti avea spese fórté mari.“ Locuitorii n'au voitu nici a se inpacá, sciindu cá n'au nici-o cauza de inpacare si cá pretendentele le au cadiatu cum se dice, napaste, nici nu au voitu se subscria processulu verbale, ci s'au dusu pe la casele lor.

In diu'a urmatóre (22 Juniu 1873) pre candu

bietii ómenii tocma se consultau despre cele ce aru fi de facutu fácia de cele petrecute, — sosescu in comuna doi gensdarmi, arestédia pe 13 fruntasi din comuna, dintre carii 2 si anume: Iia Chilipu si Joh. Brenner, cari in diu'a de 21 Juniu nici nu au fostu in comuna, si incatenati doi cu doi cá pe furii si talharii, ii escortédia la szolgabireulu Szalántzy, de unde a trei'a di érași in acelasi modu incatenati iau dusu cu escorta de gensdarmi la Aiudu (centrulu comitatului), unde au fostu detinuti 10 dile, diu'a la sapa la cucurudiu, éra nóptea in temnit'a comitatului, fára se le fia spusu caus'a intemnitareii lor. Numai dela avocatulu Nicolau Gaietanu, alu carui ajutoriu ilu inplorasera sociile nenorocitorulu, am intielesu că sunt condamnatu la robia de 10 dile, pentru-cá s'au opusu, si cá, dupa clausul'a din protocolu (registru penale) facuta de szolgabireu Szalántzy, — condamnati s'au multumitu cu sententi'a. Am vorbitu si dupa aceea, cu toti cei arestati si unisono mi s'au juratu, cá nice nu au fostu ascultati, nici nu li s'au publicatu vreo sententiá, si cu atáta mai puçinu s'au multumitu cu pedéps'a dictata.

Altcum mai vine de observatu, in privinti'a acésta, cá comun'a Kis Ludos, in cele judecatoresci, civile si criminale nici nu se tine de Aiudu, ci de Sibiiu, respective de judecatori'a singulara din Mercurea.

In 25 Juliu 1873 érași pe neasteptate vine in comuna o alta comissune, adeca asia numitul tribunalu de arbitrii alesi (?), compusu de Ant. Zeyk, in calitate de comissariu, ce se dice pe unguresce jogbiztos, dinpreuna cu Josifu Teleky, acesta cá representantele pretententei Clotilde Pausz.

Acestu tribunalu de arbitrii in aceeasi di a si pertractatu si decisu caus'a, judecandu pe fostii coloni 35 la numeru, dintre carii unii n'au avutu niciodata vii de ale lui Pausz, se platésca Clotildei Pausz cá desdaunare a decimei fl. 6447.44 1/2 éra cá spese fl. 95 14 cr. v. a. In vanu au cerutu si protestatu locuitorii cá se li se dea timpu se'si aduca si ei unu advocatu spre a'i representá cá arbitru, intocma in sensulu legei, cá-ci nu au fostu ascultati.

La aducerea decisiunii; respective a complanarei causei din cestiune prin inpaciuire s'a observatu urmatóre procedura.

(Va urmá.)

Poporatiunea romana din tíer'a Oltului emigréza.

Emigratiunea din punctu de vedere economicu-nationalu se póte justificá in unu singuru casu, adeca atunci, candu unu anumitu teritoriu este locuitu de o poporatiune prea indesuita, in cătu ea nu'si póte indestulá din cultivarea lui nici trebuintiele absolutu necesarie pentru existenti'a sa. In casulu acesta pretiulu muncii redusu prin pré marea concurentia la unu minimum, o parte a poporatiunii ajunsu la miseria, ia lumea in capu si parascesce vetrele parintesci, cu scopu de a'si cautá o noua patria, unde speranti'a i suride cu unu venitoriu mai bunu.

Sub acestu punctu de vedere migratiunea este o necesitate. In state bine organizate, d. e. in Germani'a, migratiuni de acestea se intempla uneori chiaru si la indemnulu gubernului si cu atátu mai desu la alu societatiloru private, intemeiate spre acestu scopu. Acelea regulésa emigratiunea, dandu'i directiunea cea mai corespundietóre, precum si midilócele necesarie.

Caus'a emigrarii poporatiunii din tíer'a Oltului*) nici de cum nu este acésta. Se póte dice cá aici poporatiunea e mai multu rara, decâtu prea désa, cá-ci teritoriulu comitatului se intinde numai pe 31,50 miluri austr. □"; éra poporatiunea municipiului dupa conscriptiunea dela 1870 se pune la 82.852 suflete. Luandu in considerare, cá emigratiunea s'a continuatu si de atunci in 9 ani neintreruptu, numerulu acela adi nu póte trece preste cifr'a de 70 mii suflete. Asia dara pe unu milu □' 2250 suflete. Adaoge la acésta, cá teritoriulu se numera cu totu dreptulu intre cele mai fertili si mai sanetóse din tóta Transilvani'a, cá poporatiunea e una dintre cele mai sirguitóre si mai moderata in pretensiunile ei ce privesce traiulu vietii; cu tóte acestea o mare parte e redusa la sapa de lemnu, in cătu silita de miseria, trebuie se intórca spatele unei tieri, unde sunt ingropati parinti si protoparinti ei, de care o léga unu trecut, o istoria de 18 secolu!! Contributiunea de statu cu tóte adaosele si abusu-

*) Asia numitulu districtu alu Fagarasiului, in documentele vechi Terra Fugros. Radu Negru. Noua plantatio Terrae Fugros etc.

rile ei, care se comitu fără nici o sfiata de lege, la care adaoge inpregiurarea, că bugetele comunale, pentru speșele de administratiune locale, plat'a notarilor, vice-notarilor, medicului cercuale contributiunea la fondulu de drumuri si poduri, desele comisionari ale functionarilor in cele mai multe casuri fără a fi motivate de interessulu partilor sau alu serviciului publicu, justitia neregulata, camatari'a si alte mai multe de natur'a acestora au inpinsu o mare parte din poporu la saracia si desperare.

Ve potu asecurá si ori-cine se pôte convinge din bugetele comunelor, că atari speșe locali de administratiune facu celu puçinu 50% că adaosu la nesuportabil'a contributiune de stat; si apoi trebue se se mai scia, că comunele cele mai multe ne avendu isvóra de venite alodiale, tóte acestea speșe le acopere prin repartitiune dupa florinulu de dare.

Tóte acestea inca pôte nu aru aduce pe locuitori la desperatiune, daca cei chiamati s'ar ingrigi că poporatiunei se i se deschida isvóra de venite, se se ingrigesca pentru bun'a lui stare materiale, se nu aduca legi numai pentru a'i luá, ci si cum se'i dea ocaziune, de ajunsu, că poporulu folosindu-se de capitalulu bracialoru si de poterea viteloru sale de jugu si hamu, se 'si póta cafigá pana si celea de lipsa. Poporulu adeca simte totu mai multu că elu are numai datorii, nu si drepturi in acésta tíera nefericita.

Ceea ce o ranesce până la sufletu, mai este, că isi vede limb'a nationale scósa cu totulu din viati'a publico-administrativa; administratiunea si justiti'a e cu totulu magiarisata, nici comunele romanesce nici particularii romani nu mai póte capetá o iotta in limb'a romana dela nici unu oficiu publicu, chiaru si dela notarii cercuali si primarii comunali se cere că se scia limb'a magiara.

Sub aceste inpregiurari judece ori-ce omu inpartialu, daca se póte că locuitorii se mai remana pe la vetrele loru.

Poporulu se duce preste Carpati, inse duce cu sine ur'a si urgi'a.

Numai din comunele Sambat'a superioare, Liss'a si Ludisioru, au emigratu 30 de familii; din comunele Veneti'a inferioare, Veneti'a superioare si Coman'a (doue cu numele acesta) au emigratu unu numeru si mai mare si tocma acum se mai prepara de plecare o alta ceta de familii. Preste tóte se observa in comitatu o miscare estra-ordinaria spre migratiune, si nu este di in care se nu se vedea trecundu prin Fagarasiu spre Romani'a ómeni de aceia nefericiti.)*

J. R.

Politic'a administrativa a d-lui C. Tisza ilustrata de catra deputatulu Bela Grünwald in siedinti'a din 15 Martiu st. n. a dietei unguresci.

La ordinea dilei se aflá bugetulu ministrului de interne, si cu acésta ocaziune s'au deschisu o desbatere fórt interesanta si infocata asupra reformei administratiunei actuale si introducerea asia numitei jurisdictiuni administrative.

Intre altii luá cuventulu si deputatulu opozitionalu Bela Grünwald pentru cá, dupa ce au facutu o critica aspra a sistemului actualu de administratiune, se ilu ilustradie prin nisce casuri scandalóse, intemplate in decursulu functionarei sale cá vice-comite.

Oratorulu pune intrebarea, că ce au facutu actualulu ministru-presiedinte din comitate? si raspunde asia:

Comitii supremi, adeca prefectii trebue se se arunce in mocirlele agitativniilor electorale, pentru cá se stórca alegeri dietale favorabile gubernului. Pentru cá se isi póta ajunge scopulu, trebue se inchidia ochii la multe abusuri.

In calitatea mea de vice-comite mi s'a datu neplacut'a ocaziune de a atrage atentiunea d. mi-

*) Cá de 6 ani incóce s'a vorbitu mai de multe ori despre migratiuni in Romani'a. Ministrulu Tisza ceruse indata la inceputulu domniei sale informatiune dela organele sale politice si dela camer'a comerciala din Brasiovu, dupa aceea tax'a la paspórt se indoi, terminulu espirarei loru se margini dela 3 la 1 anu; la femei mai tenere de ani 30 nu li se mai dedeau paspórt. Auctoritatile — l'au informatu, că ómenii se duc numai la lucru, dara érasu se intorc; au uitatu inse cu totii se caute in statistica si se vedea cu ochii limpedi, că locuitorii Transilvaniei nici in anii normali nu se inmultiescu ei din ei de cátu celu multu cu 1/2 procentu. Caus'a unica este migratiunea, la care poporulu este fortiatu, cum amu dice, inpinsu, inbrancitu se ésa de aici. Fia dara si asia. Nu va trece multu si acele dieci de mii de emigrati voru reveni intr'o di, cá se isi recucerésca patri'a loru parasita astadi. Déca nu ei, de siguru fi si nepotii loru. Not'a Red.

nistru-presiedinte asupra gerarei nelegale a unui oficiu orfanalu. Ministrulu-presiedinte au si promis o severa interventsiune, dar' chiaru si dupa repetite urgitari nu s'au facutu nemica. In urma au retransmisu actele érasu la comitatu, cu indrumarea, de a procede in poterea propriei competentie. Unu altu casu.

In unulu din comitate, in urm'a cercetarilor facute, s'au constatatu că unu funtionariu au intrebuintiatu bani publici spre scopuri private. Eu am consiliatu pe d. prefectu se intervina in modu energiosu. Acesta inse imi respunde, că nu o va face, pentru cá gubernulu l'ar desaprobá. Densulu tramise actele la ministeriu. Intrég'a regiune cunoscea afacerea si se asteptá că respectivulu funtionariu se fia pedepsitu aspru, dar' gubernulu érasu nu facu nemica.

De alta data ministrulu-presiedinte me provocá se i relationsu despre dispositiunile spiriteloru din o regiune anumita. Eu i-am scrisu cu tóta francheti'a, că autoritatea gubernului au caditu aprópe până la zero, pentru cá gubernulu nu exercitédia nici o controla rigorósa, nu face nici o deosebire intre elementele amice statului si intre cele ostile si cá disciplin'a este fórt lacsá. Asia am raportatu inainte de acésta cu trei ani si jumetate, dar' raportulu meu n'au avutu nici o urmare. Gubernulu n'au facutu nemica pentru restabilirea autoritatii sale. Urmarea inse a fostu, că s'au latitu opiniunea, că ministrulu-presiedinte ar fi unu aderinte secretu alu centralisarei, dar' că nu are curagiulu a pasi directu pe calea acésta si de aceea, voiesce se discrediteie pe cali piedisic actualulu sistemulu de administratiune.

Ministrulu-presiedinte s'au aretatu incapabilu de a mantinea demnitatea statului. Natur'a i-au refusat ori-ce fortia creatóre; elu nu mai este in stare a oferi nici tieriei si nici dinasthiei serviciile trebuincióse. Tieriei nu i póte servi, pentru cá nu este in stare a suprimá disordinele si nici dinasthiei, pentru cá nu póte fi in interessulu dinasthiei, cá disordinea se devina permanenta.

Ministrulu-presiedinte Tisza: Trebue se imi esprimu mirarea, cum de d. deputatu au potutu fi membru mai multu timpu alu partidei gubernamentale; mai mare inse imi este surprinderea asupra opiniunilor sale declarate acuma, de órece in diu'a premergetóre aceleia, in care si-au desvoltatu renumit'a sa programa in conferentia, m'au cercetatu si m'au rogatu se i sprijinescu program'a sa, fiindu că eu asi fi singurulu barbatu, dela care póte se astepte realisarea acelei programe si reorganizarea administratiunei.

Bela Grünwald: M'am atasiatu pe langa partid'a gubernamentala, pentru cá pe atuncea nu esista o alta partida, care se imi fi convenitu. Ceea ce au disu d. ministru-presiedinte, că eu asi fi afirmatu, că asteptu reform'a administrativa si realisarea programei mele numai dela si prin densulu, apoi nu pociu raspunde decâtu numai prin cuvintele cá: acésta puru si simplu nu este a deveratu.

Ministrulu-presiedinte Tisza: Lucrulu s'au petrecutu in propri'a mea camera. Eu i-am spusu că nu pociu adoptá tóte punctele programei sale; l'amu rogatu se ia in considerare, déca va fi bine a duce lucru până la estremu; mi-ar pareu reu, déca din caus'a acésta ar trece in castrele contrare, dar' si atuncea amu remanea in buna intielegere, pentru cá si eu dorescu centralisarea administrativa in tocmai cá si densulu. Si apoi, nu intielegu cu ce altu scopu mi-ar fi comunicatu d. deputatu program'a sa, déca nu pentru acela, cá se me róge pe mine, cá pe unulu ce sunt chiepmatu a realisá administratiunea statului, a i dá máná de ajutoriu la aplicarea opiniunilor sale.

Bela Grünwald: Pentru cá insusi elu m'au provocatu la acésta.

Presiedintele Szlavay ridica siedinti'a intre agitate si furtunóse gesticulari si sgomote ale deputatiloru.

Romani'a.

Regulamentu pentru biletele de libera petrecere in Romani'a.

Art. 1. Ori-ce strainu, caletoru séu resiedinte in Romani'a, este datoru a luá unu biletu de libera petrecere.

Biletu de libera petrecere nu se va potea libera de cátu in virtutea unui pasportu.

Art. 2. Numai prefecturile de judetie, etc. in Bucuresci si Jasi prefectii de politie, au dreptulu a dá bilete de libera petrecere.

Art. 3. Caletorulu, care vine in Romani'a, se va presentá la prefectur'a judetului celui mai apropiatu, 24 óre dupa sosirea sa, spre a i se visá pasportulu si a si luá unu asemenea biletu.

Autoritatea care va liberá biletulu va retfnea, in a sa pastrare, pasportulu strainu. Acestu actu se va inapoiá cu vis'a cuvenita strainului pentru esirea sa din tíera.

Sunt dispensati de acésta indatorire caletorii acaror petrecere in tíera va fi mai scurta de cátu pe unu termenu de 30 dile. Acésta invoire de petrecere scurta se va constatá prin vis'a pusa pe pasportu.

Art. 4. Dupa espirarea terminulu de 30 dile, strainii cari se voru gasi fără bilete de libera petrecere se voru considerá cá fara documentu de caletorie.

Art. 5. Caletori'a in tíera pe la terguri si comune rurale, fără bilete de libera petrecere, este oprita si ea se va considerá cá o infractiune a regulamentului de fatia, éra strainulu cá ne-avendu documentu de caletorie.

In prevederile acestui articulu nu intra carausii si strainii de pe fruntariile tieriei, cari intra dilnicu cu bilete pe termine de câte-va dile pentru interesse de comerciu si cari urmésa a se inapoiá totu-deauna dupa espirarea terminulu biletului.

Art. 6. Oteliarii si particularii cari voru primi caletori straini sunt indatorati a dá politiei speciala, celu mai tardiu 12 óre dupa sosirea caletorului, o fóie pe care va fi scrisu numele si pronumele, profesiunea si dat'a pasportului persóneloru straine ce au primitu spre gasduire.

In comunele rurale si tégurile unde nu sunt politiai, primarii voru respinge totu-deauna din comune pe ori-ce strainu, care s'ar aflá fara biletu de libera petrecere, biletu de identitate séu pasportu visatu.

Totu o asemenea dispositiune se va luá si contra acelaia ce s'ar gasi cu biletulu de libera petrecere avendu terminulu espiratu.

Art. 7. Trei-dieci dile dela publicarea presentului regulamentu, toti strainii resiedinti in tíera, fia in cele rurale, séu caletorii cu termine mai lungi de 30 dile, voru trebui se possede biletulu de libera petrecere.

Dupa espirarea terminulu de mai susu, strainii ce se voru gasi fără asemenea bilete, se voru considerá cá aflatori in tíera fără documente in regula, si voru fi supusi mesuriloru politienesce in privinti'a unoru asia caletori.

Acestu regulamentu este decretatu de M. S. R. Domnulu si s'au publicatu in „Monitorulu oficialu“ din Bucuresci.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului“.

Strimtorati in spatiu facemu din multe, urmatoriele estrase:

— Dela Dev'a din 11 et 14 Martiu. Dupa ce s'a dusu neo'a, semenaturele de tótna se arata galbine, parlite; se vede că au suferitu de gerulu celu mare si indelungatu. Póte că si din acea cauza cerealiile au inceputu a se scumpi.

In 11 joi, gendarmii au adusu din comun'a nemesiesca Pestesiu vreo 40 de individi in arestu la Dev'a, din caus'a unoru furturi mari, precum se spune; dara până acum intemplarea acésta e invelita in misteriu. Totu ce scimu este, că acei nemesi mari magiaroni si fanatici luptatori la alegerile dietali pentru ómeni cá Makray si Szathmari, din ce erau numai inainte cu 9—10 ani ómeni cu stari si averi frumosi, astadi sunt ajunsu la mare saracia, causata prin butile de beuturi spirituóse; case fara garduri, vite fórt puçine, saracia preste totu; totusi cárcium'a jidovului este totudeauna plina.

(Cele ce ni se scriu despre scólele din acea regiune, relative la batjocurile din „Hon“ le vomu folosi la altu locu.)

— Dela Clusiu ni se scrie, că societatea literaria Juli'a a pusu mai de curendu temel'a la unu fondu destinatu pentru premie literarie si pana acumu s'au adunatu 41 fl. din cari 30 fl. s'au si destinatu pentru unu premiu, la care tinerii literati potu concurge până la 20 Maiu st. n. cu operate, care voru tractá mai alesu despre materii luate din limb'a si literatur'a romana, voru fi inse primite si altele concursu. Ide'a si onórea initiativei se arata a fi a domnului presiedinte alu societatiei d-lu Aureliu Isacu, dr. in drepturi.

— Dela Lapusiulu ungurescu avemu o descriptiune ce te stringe de ánima, despre luptele estraordinarie portate de cátiva barbati pentru sustinerea scólei romanesce de acolo, amerintiata din mai multe parti. Merita se afle tóta lumea, că pentru poporatiunea compacta de romani de 80 până la 100 de mii din acea regiune, aceea este singur'a scóla romanescă ce ar meritá titlulu de normala. Sunt vreo 18 ani, de candu ea lupta cu saraci'a si cu persecutiunile. Press'a romanescă s'a mai ocupatu de multe ori cu aceea scóla nefericita; in fine audimu că vener. Consistoriu dela Gherla totu a facutu ceva din tóta saraci'a sa, cá se o ajute cu ceva; se ceru inse mii spre a o asigurá.

— Din archidiece'sa Alb'a-Juliei (Blasiu) primiramu câteva sciri inbucuratóre despre infintiarea mai multoru scóle noue, edificate din materia solida, intocma dupa planulu prevediutu in lege, cu speșe dela 1500 până la 3000 fl. puse in stare de a implini tóte conditiunile cerute. Unele din acestea scóle se ridicara tocma in comune de acelea, pe unde inspectorii grabiau se inchida pe cele romanesce confessionali si se deschida unguresci pentru romani curati. Se facu si câteva biserici frumóse la mai multe locuri, in pretiu dela 8 până la 15 mii fl. Se vede dara, că si pe asia numit'a Campia, pe Murasiu, pe Somesiu, pe Têrnavi romanii au inceputu se simtia afundu pericolele la care sunt espusi.

— Dela Blasiu aflamu, că fiindu recunoscuta estrem'a necesitate de a largi seminarulu, a'i adaoge unu internatu pentru studenti lipsiti, cum si localuri largi de bibliotheca, museu, auditoriu (sala mare), planulu architectonicu este si gat'a. Se crede că acelu edificiu va costá circa 60.000 fl. (150 mii franci). Totu

de acolo suntem informati, că vener. Ordinariatu a venit la fericit'a idea de a aplică in locu unu architectu de profesiune, in persón'a d-lui Augusto Mazzuchi dela Padu'a, care dela 1878 se ocupa neincetatu nu numai cu planuri architectonice de biserice, turnuri, scóle, ci si de alte edificie publice si private. Dn. Mazzuchi casatoritu cu femeia din familia romana, este cu statiunea in Blasiu. In fine se voru mai vedea si in partile feudale ale Transilvaniei biserici si alte edificie executate dupa regulele artei si dupa gustulu europénu, éra pe caricaturi si batjocuri facute dupa anticulu stilu, fia elinu, fia bizantin, stricatu, precum se intempla pana acuma, nu se voru mai dilapidá banii castigati cu sudori de sange si prea adesea prin cersitoria.

Sciri diverse.

— (Domnulu ministru-presiedinte) alu Romaniei J. C. Brateanu pornindu in afaceri politice la Berlin, au trecutu si prin Vien'a, unde au avutu audientia la M. S. imperatulu Franciscu Josifu I, care l'au primitu in modu fórte graciosu si amicabile, au conferitu si cu ministrulu de esterne bar. Haymerle, au facutu si au primitu visit'a a mai multoru barbati de statu si ambassadori aflatori in Vien'a.

Este lesne de esplicatu, că acésta caletoria a d. ministru-presiedinte romanu este notata si comentata de intrég'a lume politica, precum si de press'a straina.

Viitoriulu ne va aretá si noue, care au fostu adeveratulu scopu séu scopuri ale acestei caletorii fórte inportante din tóte punctele de vedere si despre care circuléda o multime de versiuni. Noi dorimu din sufletu, că ea se fia coronata de celu mai completu si fericitu succesu, spre binele Romaniei si alu intregéi natiune romane.

— (Deputatiune felicitatóre.) Precum cetimu in diarele din capital'a Ungariei, intre membrii deputatiunei esmise din partea casei magnatiloru cu scopu de a se duce la Vien'a se felicitéde pe M. S. imperatulu, pentru logodirea principelui de coróna Rudolf, au fostu alesu si Esc. sa d. metropolitu si arhiepiscopu Mironu Romanulu, care dejá au si plecatu Marti diminéti'a din Sibiu.

— (Denumire de arhiepiscopu.) In fine dupa o vacantia mai lunga a scaunulu metropolitanu din Bucovin'a, archimandritulu Silvestru Morariu Andrieviciu a fostu denumitu de catra M. S. imperatulu de metropolitu gr. or. la Cernauti.

— (Necrologu.) Tinerulu medicinistu de anulu alu V-lea dela universitatea din Clusiu Macedonu Rotariu nascutu in comun'a Feldru, in etate de 26 ani, in urm'a unui morbu greu de doue luni si-a datu nobilulu seu sufletu in 2 Martiu 1880 la 3 óre diminéti'a in manile Creatorelui.

'Lu deplangu jalnicu machitii lui parinti betrani Teodoru si Nastasia, că pre unicu loru fiu, in care si-au fostu concentratu tóte sperantiele loru, ilu deplangu rudeniile, amicii si conscolarii lui, ilu deplangu multi locuitori din comun'a sa natala, carora repaosatulu in Domnulu cá medicinistu de anulu alu III si IV-lea nu a pregetatu a le intinde succursulu seu possibile dupa cunoscenti'a medicala dejá cascigata.

Osementele pamentesci s'au astrucatu in 4 Martiu 1880 la órele 4 d. a. in cimiteriulu comunu din Clusiu, conformu ritulu gr-cat., la care actu tristu a asistatu unu publicu insemnatu dandu-i tributulu din urma.

„Fia-i tierin'a usióra!“

Intimulu lui consaténu.

— (Omoru.) Sambeta in 1/13 l. c. s'au intemplatu in Lugosiulu romanu, strad'a verde Nr C. 545

unu omoru infricosiatu. In sér'a dilei numite, intre 8 si 9 óre unu individu a intratu in magazinulu comerciantulu evreu Albert Deutsch si aflandu'lu singuru, l'au trantitu la pamentu si l'au batutu asia de cumplitu, in cātu preste câteva óre au si moritu. Prepusulu de a fi comisu acestu omoru s'au indreptatu asupra unui panduru anume Kovács János, care éra in serviciulu tribunallulu reg. din Lugosiu si care isi avea locuint'a in vecinatatea victimei sale, asupra caruia colcaiá de resbunare din caus'a unui furtu pe care ilu comisese pe candu se afase in serviciulu acelu comerciantu evreu.

Panduru au fostu arestatu si isi astépta pedéps'a meritata. („Desteptarea“ din Lugosiu.)

— (Adunarea generala) a institutulu de creditu si economii „Albin'a au avutu locu ieri in 19 l. c. si au decursu in regula. Dividend'a ce se va inparti va fi de 9%.

Actele referitóre la acea adunare le vomu publicá si noi in Nrii urmatori.

— (Ambassadorulu turcescu din Berlin si o dama cu gur'a mare.) Ahmed Effendi, ambassadorulu turcescu din Berlin primesce dese visite din partea dameloru germane, care sunt curióse se ilu védia. Cu ocaziunea unoru astfelu de visite elu inpartia bonbone si intre altele uneia din visitatóre i dá indouitu si intreitu mai multu cá celorlalte. Magulita de acésta purtare a ambassadorulu turcescu, acea dama avú vanitatea se ilu intrebe prin mijlocirea dragomanulu, asupra causei careia are se multiamésca deosebit'a atentiune cu care o au onoratu. Respunsulu primita a fostu: „Caus'a este că acea dama are o gura inca-odata asia de mare cá celelalte.“ Dise si plecá.

Cursuri de Bucuresei in Lei noi (franci).

4 Martiu st. v. 1880.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 103 1/2 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	109 20 „
Obligatiuni dominiale cu 8%	102 1/2 „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	97.1 1/2 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	92. — „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	98.1 1/2 „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	49.60 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	96.60 „
Prioritati cu 8%	109.75 „
Actiunile bancii Romani'a din 1869	345. — „
Dacia, comp. de ascur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	210. — „
Romani'a, compania de ascur., din 1875 cu 8% act.	
(200 l.) platitu 100	80. — „
Rent'a romana din 1875	80. — „

Ad Nrn 216 S. ex 1879.

(11) 1—3

Concursu.

La institutele diecesane gr.-or. de teologie si pedagogie din Caransebesiu sistemandu-se unu postu de professura pentru Agronomie cu salariu anualu de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui postu se escrie prin acésta concursu cu terminu pana la **13 25 Aprile** a. c. adeca pana la Duminec'a floriiloru.

Competentii pentru acestu postu au se isi trimita la Consistoriulu diecesanu gr.-or. din Caransebesiu petitiile instruate cu urmatórele documente:

1. Atestatu de botezu;
2. Atestate scolastice despre studii gimnasiale, reale sau din scólele cetatienesce;
3. Atestate despre studiile de agronomie;
4. Atestate despre eventual'a praxa facuta pe terenulu agronomici.

Caransebesiu, in 2/14 Martiu 1880.

Episcopulu diecesanu:
Joanu Popasu m. p.

Foncière Institutu pestanu de asigurare (dela 1864 pana la finea lui 1879 sub firm'a „Pester Versicherungs-Anstalt“) in Budapest'a.

Capitalu in actiuni 25,000,000 franci, egalu diece milióne fl. v. a. in auru,
din care s'au platitu in bani gata:

12,500,000 franci, egalu cinci milióne floreni v. a. in auru.

Reservele premiiloru si pagubeloru facu circa 2,500,000 floreni.

Intrările din premii anuale facu circa 3,000,000 „

Societatea, care face parte dintre institutele de asigurare cu capitalulu celu mai solidu si cu garantiile cele mai mari asigura pe langa cele mai liberale conditiuni si pe langa premiile cele mai estine:

I. contra pagubeloru cauzate prin focu, fulgeru séu esplosiune la ed ficii, fabrici, masine, recvisite, mobile, marfa, capete de vite, precum si la plante de tiarina si de fenatie situate in liberu séu sub copersin;

II. contra perderiloru de venituri curate escate in fabrici prin sistarea lucrareii séu la case inchiriate prin perderea chiriiloru in urm'a unui focu séu a unei esplosiuni;

III. contra pagubeloru prin spargere de gemuri, de oglindi, de ferestri, usi séu mobile;

IV. contra pagubeloru de transportu ale martiloru expedate pe apa séu pe uscatu;

V. contra pagubeloru de grindina a ori ce felu de producte de ale pamentulu;

VI. pe viati'a omului in tóte combinatiunile.

Pagubele intemplate se constatésa in modululu celu mai culantu si se platescu cātu mai in graba. (Institutulu pestanu de asigurare a platitu de candu exista pentru pagube 22 milióne floreni).

Directiunea: conté Marcu Pejacsevich, presiedinte; Frideric baron de Kochmeister, Antonie de Laczko, vice-presiedinti; membrii directiunei: Adolf Aebly, Carol G. Feldmann, Carol Figdor, Dr. Eduard Loisch, conte Gedon Raday jun., Adolf Schenk jun., Alois Strobentz, Dr. Anton Willner, Leopold conte Wolkenstein-Trostburg. Directoru generalu Wilhelm Schön; lociitoriulu directorulu generalu: Carol Fuchs directoru.

(7) 2—4

CATECHETIC'A

bisericeii dreptucredincióse resaritene

compusa de protopresbiterulu

Joanu Stefanelli,

docentu la facultatea teologica a universitatii din Cernauti.

Opulu coprinde tóte principiile si regulele relative la alegerea, insirarea, prelucrarea si propunerea materieloru catechetice din religiunea crestinesca, istori'a invetiamentulu cateheticu crestinescu dela Isusu si pana in dilele nóstre, literatur'a ramulu acestuia si catechese practice cá modele la compunerea catecheseloru pentru scóla si biserica, si este menitu mai antéu cá manualu la prelegerile catechetice in institute teologice, apoi si cá manualu pentru pastorii suftesci la elucrarea temeloru catechetice pentru conferintiele pastorale.

Pretiuulu pentru Austro-Ungari'a 5 fiorini;
„ „ Romani'a 13 franci.

De acelasi autoriu au aparutu:

CATECHESE

tractandu

Istori'a biblica a Testamentulu vechiu.

Manualu pentru catechetii si invetiatorii scóleloru poporale, pentru pastorii suftesci la catechisatiunile prescise in biserica, pentru candidatii de invetiatorii si pentru educatorii si amicii junimii.

Tomulu I.

Pretiuulu pentru Austro-Ungari'a 5 fiorini;
„ „ Romani'a 13 franci.

Dela acelasi autoriu se afla sub pressa si va a para in anulu acestu:

CATECHESE

tractandu

Istori'a biblica a Testamentulu nou
si faptele santiloru apostoli.

Cu adaosu o istoria si geografia scurta a Palestinei si a tieriloru santei scripturi.

Tomulu II.

Editorulu

Tipografi'a eredei de Closius,

(10) 1—6

Sibiu.

A XI-a adunare generala ordinara a bancei generale de asiguratiune mutuala „Transilvani'a“

va avea locu

Marti in 30 Martiu c. n. a. c.

la 3 óre dupa prandiu in cas'a propria a institutulu
(strad'a Cismadiei Nr. 5.)

Obiecte de pertractare sunt:

1. Darea de séma despre afacerile anului 1879.
2. Raportulu comitetulu de supravegiare.
3. Intregulu consiliulu administrativu.
4. Alegerea comitetulu de supravegiare.
5. Propuneri incurse.
6. Sortiri de obligatiuni ale fondulu de intemeiare.

Sibiu, in 3 Martiu 1880.

(9) 2—2

Consiliulu administrativu.

Neoplant'a.		Seghedinn.
1875.		1876.
Medalie de argintu.		Medalie pentru meritu.

CLOPOTE DE TÓTA MARIMEA pe langa ficsarea prealabila a sune- teloru loru.

Cu deosebire recomanda clopotele gaurite, inventate de densulu, alu caroru sunetu este mai josu decātu alu celoru de constructiunea vechia si care, fiindu de 100 puncti, sunt asemenea celoru de 140 puncti de constructiunea vechie.

Se afla totudeauna in depositu clopote, dela marimea cea mai mica pana la 50 chilogr., precum si de proasce portative si de mana.

Se recomanda pentru comande cātu de multe

Antonie Novotny

(4) 8—12

in Timisióra.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**